

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามของการวิจัย	6
ความมุ่งหมายของการวิจัย	7
สมมติฐานของการวิจัย	8
ความสำคัญของการวิจัย	9
ขอบเขตของการวิจัย	10
กรอบแนวคิดของการวิจัย	11
นิยามศัพท์เฉพาะ	17
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ (Model)	25
ความหมายของรูปแบบ (Model)	25
องค์ประกอบของรูปแบบ	27
ลักษณะของรูปแบบ	28
แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัย	29
ความหมายของการจัดประสบการณ์	29
หลักการจัดประสบการณ์	30
ความหมายของรูปแบบการจัดประสบการณ์	33
องค์ประกอบของรูปแบบการจัดประสบการณ์	35
รูปแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย	36
การพัฒนาารูปแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย	39

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546	45
หลักการ	45
จุดหมาย	46
คุณลักษณะตามวัย	46
ระยะเวลาเรียน	48
สาระการเรียนรู้	48
การจัดประสบการณ์	53
การจัดกิจกรรมประจำวัน	54
การประเมินพัฒนาการ	56
แนวคิดเรกจิโอ เอมิเลีย (Reggio Emilia)	58
ความเป็นมาของแนวคิดเรกจิโอ เอมิเลีย (Reggio Emilia)	58
แนวคิดสำคัญที่นำไปสู่การปฏิบัติในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ของเด็กปฐมวัยแบบเรกจิโอ เอมิเลีย (Reggio Emilia)	59
หลักการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมิเลีย (Reggio Emilia)	60
วิธีการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมิเลีย (Reggio Emilia) ...	64
แนวคิดพหุสัมผัส (Multi-Sensory Approach)	67
ความหมายของการสัมผัส	67
ความหมายของแนวคิดพหุสัมผัส	69
พหุสัมผัสกับการเรียนรู้	70
พหุสัมผัสกับการจัดประสบการณ์	72
แนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย	75
ความหมายของความคิดสร้างสรรค์	75
ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์	77

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์	82
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์	88
การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์	96
แนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย	99
ความหมายของทักษะทางสังคม	99
ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย	102
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม	109
การพัฒนาทักษะทางสังคม	114
แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ	116
ความหมายของความพึงพอใจ	116
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ	117
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	120
งานวิจัยในประเทศ	121
งานวิจัยต่างประเทศ	128
3 วิธีดำเนินการวิจัย	137
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	137
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์	141
ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์	173
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการจัดประสบการณ์	181

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	191
ผลการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์	191
ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์	197
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	209
สรุปผลการวิจัย	210
อภิปรายผล	215
ข้อเสนอแนะ	226
บรรณานุกรม	229
ภาคผนวก	245
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญและหนังสือขอความอนุเคราะห์	247
ภาคผนวก ข รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์ เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ และทักษะทางสังคม ของเด็กปฐมวัย โดยใช้แนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย และพหุสัมพันธ์	263
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ	329
ภาคผนวก ง แบบประเมินรูปแบบการจัดประสบการณ์เสริมสร้าง ความคิดสร้างสรรค์และทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยใช้แนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย และพหุสัมพันธ์	333
ภาคผนวก จ แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ และทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย	341
ภาคผนวก ฉ แบบสอบถามความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย	361

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ช ภาพการจัดประสบการณ์ตามกระบวนการ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ 5P	365
ภาคผนวก ช ภาพผลงานของเด็กปฐมวัยด้านความคิดสร้างสรรค์ และทักษะทางสังคม	373
ภาคผนวก ฉ คะแนนความคิดสร้างสรรค์และทักษะทางสังคม ของเด็กปฐมวัย	379
ประวัติย่อของผู้วิจัย	387

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1	ขั้นตอนการพัฒนา รูปแบบการจัดประสบการณ์ 43
2	หลักการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย (Reggio Emilia) 63
3	วิธีการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย (Reggio Emilia) 66
4	พหุสัมพันธ์กับการจัดประสบการณ์ 74
5	องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ 87
6	ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ 93
7	ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย 108
8	ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม 113
9	ผลการสังเคราะห์กรอบขององค์ประกอบของรูปแบบการจัดประสบการณ์ 144
10	ผลการวิเคราะห์แนวทางการจัดประสบการณ์ของรูปแบบ การจัดประสบการณ์เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ และทักษะ ทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยใช้แนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย และพหุสัมพันธ์ 155
11	ผลการสังเคราะห์การวัดผลและประเมินผลของรูปแบบ การจัดประสบการณ์ 162
12	แบบแผนการทดลอง 177
13	ขั้นตอนของวิธีดำเนินการในการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการจัดประสบการณ์ เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ และทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยใช้แนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย และพหุสัมพันธ์ 185
14	ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ 195
15	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ตามช่วงเวลาการวัดที่แตกต่างกัน 198

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
16	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ระหว่างช่วงเวลาการวัดที่แตกต่างกัน	199
17	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายค่าของคะแนนเฉลี่ยความคิด สร้างสรรค์ ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น	200
18	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะทางสังคม ของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบที่ผู้วิจัย พัฒนาขึ้นตามช่วงเวลา การวัดที่แตกต่างกัน	201
19	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะทางสังคม ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ระหว่างช่วงเวลาการวัดที่แตกต่างกัน	202
20	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายค่าของคะแนนเฉลี่ยทักษะทางสังคม ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น	202
21	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมระหว่าง ก่อนจัดประสบการณ์ ระหว่างจัดประสบการณ์ หลังจัดประสบการณ์ และติดตามผล การจัดประสบการณ์	203
22	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยทักษะทางสังคม ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมระหว่าง ก่อนจัดประสบการณ์ ระหว่างจัดประสบการณ์ หลังจัดประสบการณ์ และติดตามผล การจัดประสบการณ์	205

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
23	ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองที่มีต่อการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบการจัดประสบการณ์เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ และทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยใช้แนวคิด เรกจิโอ เอมิเลีย และพหุสัมพันธ์ 207
24	คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองตามห้วงเวลา การวัดที่แตกต่างกัน 381
25	คะแนนทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองตามห้วงเวลา การวัดที่แตกต่างกัน 382
26	คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยกลุ่มควบคุมตามห้วงเวลา การวัดที่แตกต่างกัน 383
27	คะแนนทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยกลุ่มควบคุมตามห้วงเวลา การวัดที่แตกต่างกัน 384
28	คะแนนความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบ การจัดประสบการณ์ฯ 385

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดของการวิจัย	16
2 การเรียนรู้จากระบบประสาทสัมผัสหลายด้าน	71
3 ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	141
4 ผลการวิเคราะห์สาระสำคัญของแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย	148
5 ผลการวิเคราะห์สาระสำคัญของแนวคิดพหุสัมผัส	149
6 ผลการวิเคราะห์หลักการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย	150
7 ผลการวิเคราะห์หลักการของแนวคิดพหุสัมผัส	151
8 ผลการวิเคราะห์หลักการของรูปแบบการจัดประสบการณ์เสริมสร้าง ความคิดสร้างสรรค์ และทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยใช้แนวคิด เรกจิโอ เอมีเลีย และพหุสัมผัส	152
9 ผลการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดประสบการณ์	154
10 ผลการวิเคราะห์กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของรูปแบบ	159
11 กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของรูปแบบการจัดประสบการณ์ ...	161
12 รูปแบบการจัดประสบการณ์เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ และทักษะ ทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยใช้แนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย และพหุสัมผัส ...	165
13 รูปแบบการจัดประสบการณ์เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ และทักษะ ทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยใช้แนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย และพหุสัมผัส ...	166
14 ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์	172
15 ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์	181
16 ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการจัดประสบการณ์	183
17 การดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์	184
18 กราฟแสดงการเปลี่ยนแปลงของคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กปฐมวัยจำแนกตามช่วงเวลาของการวัด	199

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
19 กราฟแสดงการเปลี่ยนแปลงของคะแนนเฉลี่ยทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย จำแนกตามช่วงเวลาของการวัด	201
20 กราฟแสดงการเปลี่ยนแปลงของคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจำแนกตามช่วงเวลาของการวัด	204
21 กราฟแสดงการเปลี่ยนแปลงของคะแนนเฉลี่ยทักษะทางสังคม ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจำแนกตามช่วงเวลาของการวัด	206
22 ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการ (Preparation : P)	367
23 ขั้นตอนที่ 2 ขั้นกำหนดโครงการ (Project : P)	368
24 ขั้นตอนที่ 3 ขั้นวางแผนการดำเนินการ (Planning : P)	369
25 ขั้นตอนที่ 4 ขั้นปฏิบัติ (Practice : P)	370
26 ขั้นตอนที่ 5 ขั้นสรุป (Peroration : P)	371
27 ผลงานด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย (1)	375
28 ผลงานด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย (2)	376
29 ผลงานด้านพฤติกรรมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย (1)	377
30 ผลงานด้านพฤติกรรมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย (2)	378